

**Inguna Leibus,
Ingrīda Pētersone,
Anna Jesemčika,
Anastasija Svarinska,
Regīna Grigorjeva**

Finanšu grāmatvedība

ATKĀRTOTS UN ATJAUNOTS 2. IZDEVUMS



LIETIŠKĀS
INFORMĀCIJAS
DIENESTS

I Z D E V N I E C Ī B A

Rīga 2020

UDK 657.41/.45

Fi 614

**Inguna Leibus, Ingrīda Pētersone, Anna Jesemčika,
Anastasija Svarinska, Regīna Grigorjeva**
Finanšu grāmatvedība
Atkārtots un atjaunots 2. izdevums

© Inguna Leibus, Ingrīda Pētersone, Anna Jesemčika,
Anastasija Svarinska, Regīna Grigorjeva, 2020

© SIA «Lietišķās informācijas dienests», 2020

Konsultante Gaida Kalniņa
Literārā redaktore Sandra Priedīte
Maketētājs Arvis Villa

Visas tiesības aizsargātas. Aizliegts jebkādu grāmatas daļu reproducēt
jebkādā formā un veidā bez rakstiskas autortiesību turētāja atļaujas.

Izdevējs: SIA «Lietišķās informācijas dienests»

Adrese: Graudu ielā 68, Rīgā, LV-1058

Tālrunis: 67606110

Fakss: 67606120

www.lid.lv

ISBN 978–9984–896–18–2

Godātais lasītāj!

Jūsu rokās nonākusi grāmata, kura palīdzēs apgūt un nostiprināt zināšanas finanšu grāmatvedībā. Grāmata paredzēta ne tikai grāmatvedības kursa teorētiskai apguvei un uzskaites pamatprincipu izpratnei, bet arī tā ieteicama strādājošiem grāmatvežiem profesionālo iemaņu pilnveidošanai un noderēs praktisku jautājumu risināšanai.

Grāmata sarakstīta atbilstoši *Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma* un Ministru kabineta izdotajiem *Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma piemērošanas noteikumiem*. Arī termini lietoti saskaņā ar šiem tiesību aktiem. Vienīgi tiesību aktos lietotais termins *sabiedrība* aizstāts ar terminu *uzņēmums*, jo finanšu grāmatvedība ir aktuāla ne vien komercsabiedrībām un kooperatīvajām sabiedrībām, bet arī individuālajiem komersantiem, zemnieku saimniecībām, individuālajiem uzņēmumiem, nevalstiskajām organizācijām un citiem uzņēmumiem, kuri kārtro grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā.

Grāmatvedības uzskaites objekti skatīti atbilstoši tam, kā tie jāatspoguļo finanšu pārskatā. Grāmata no 1. līdz 5. nodaļai ir sakārtota atbilstoši bilances struktūrai. Grāmatā netiek skaidroti uzskaites objekti, kurus uzņēmums atzīst, novērtē un atspoguļo finanšu pārskatā saskaņā ar Starptautiskajiem grāmatvedības standartiem. 6. nodaļā aprakstīta ieņēmumu un izmaksu uzskaitē atbilstoši peļņas vai zaudējumu aprēķinam, 7. nodaļā skatīts finanšu pārskata saturs un sagatavošanas kārtība. Pēdējā, 8. nodaļā aprakstīti grāmatveža profesionālās ētikas jautājumi. Grāmatas pielikumā dots kontu plāna paraugs, kuru var izmantot sava uzņēmuma kontu plāna izstrādei.

Katrā nodaļā norādīti atbilstošo objektu uzskaites uzdevumi, to novērtēšanas un uzskaites metodes, kā arī biežāk lietotā kontu korespondence. Lai atvieglotu attiecīgās tēmas izpratni un apgūšanu, katrā nodaļā doti atbilstoši piemēri. Katras tēmas izklāstu noslēdz kopsavilkums un jautājumi paškontrolei.

Grāmata veidota atbilstoši LLU studiju kursa *Finanšu grāmatvedība* programmai. Tā ir grāmatas *Grāmatvedības pamati uzņēmumos* turpinājums, tāpēc šajā grāmatā nav ietverta nodaļa par grāmatvedības darba organizēšanu.

Grāmatā izklāstīti finanšu grāmatvedības teorētiskie pamati, kurus maz ietekmē grozījumi tiesību aktos, tomēr līdz ar uzskaites pilnveidošanu iespējamas izmaiņas dažu uzskaites objektu atspoguļošanas kārtībā. Grāmata sagatavota atbilstoši normām, kas ir spēkā 2020. gada 1. februārī, turpmākām izmaiņām lasītājam jāseko līdz patstāvīgi.

Autoru kolektīvs izsaka lielu pateicību par sniegtajiem padomiem un ieteikumiem grāmatas tapšanā zvērinātai revidentei *Dr. oec.* Gaidai Kalniņai.

Vēlam sekmes mācībās un praktiskajā darbā!

Autores

Saturs

1. Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē	8
1.1. Ilgtermiņa ieguldījumu raksturojums un uzskaites uzdevumi	9
1.2. Nemateriālie ieguldījumi	22
1.3. Pamatlīdzekļi	32
1.3.1. Pamatlīdzekļu būtība un uzskaites grupu raksturojums	32
1.3.2. Pamatlīdzekļu sākotnējās vērtības noteikšana	40
1.3.3. Pamatlīdzekļu pārvērtēšana	46
1.3.4. Pamatlīdzekļu nolietojums	49
1.3.5. Pamatlīdzekļu finanšu un operatīvā noma	55
1.3.6. Pamatlīdzekļu izslēgšana	60
1.4. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	64
2. Aprozāmo līdzekļu uzskaitē	72
2.1. Krājumi	73
2.1.1. Krājumu raksturojums un uzskaites uzdevumi	73
2.1.2. Krājumu novērtēšana	76
2.1.3. Krājumu uzskaites metodes	80
2.1.4. Noliktavu uzskaitē	91
2.1.5. Krājumu inventarizācija	93
2.2. Dzīvnieki un augi	98
2.2.1. Dzīvnieku un augu raksturojums, uzskaites uzdevumi	98
2.2.2. Dzīvnieku un augu uzskaites grupas	101
2.2.3. Dzīvnieku un iegūtās produkcijas novērtēšana	105
2.2.4. Augu izaudzēšanas izmaksas un iegūtās produkcijas novērtēšana	110
2.2.5. Meža un mežaudzes uzskaitē	112
2.2.6. Dzīvnieku un augu uzskaites dokumentācija un grāmatojumi	113

6 FINANŠU GRĀMATVEDĪBA

2.3. Norēķini ar debitoriem	118
2.3.1. Debitoru raksturojums un uzskaites uzdevumi	118
2.3.2. Bilances posteņu raksturojums	119
2.3.3. Norēķinu ar debitoriem dokumentācija un uzskaitē ...	122
2.4. Naudas līdzekļi	136
2.4.1. Naudas līdzekļu uzglabāšana un uzskaites uzdevumi	136
2.4.2. Naudas līdzekļu dokumentācija un uzskaitē kontos ...	137
2.4.3. Naudas līdzekļu inventarizācija	144
2.4.4. Pārskats par naudas plūsmu	148
3. Pašu kapitāla uzskaitē	156
3.1. Pašu kapitāls, tā sastāvs un uzskaitē	157
3.2. Pamatkapitāla uzskaitē kapitālsabiedrībās	163
3.3. Pašu kapitāla posteņu izmaiņas	168
3.4. Pašu kapitāla uzskaitē individuālajos uzņēmumos	171
4. Uzkrājumi	176
5. Norēķini ar kreditoriem	182
5.1. Kreditoru vispārīgs raksturojums un uzskaites uzdevumi	183
5.2. Norēķini par aizņēmumiem	188
5.3. Norēķini par saņemtajiem avansiem	192
5.4. Norēķini ar piegādātājiem un darbuuzņēmējiem	194
5.5. Pārējie norēķini	198
5.6. Norēķini par darba samaksu	200
5.6.1. Uzskaites objekta raksturojums un uzskaites uzdevumi	200
5.6.2. Darba samaksas aprēķināšana	203
5.6.3. Ieturējumi no darba samaksas	206
5.6.4. Norēķinu uzskaitē par darba samaksu	209
5.7. Norēķini par nodokļiem	216
5.7.1. Grāmatvedības uzdevumi nodokļu uzskaitē	216
5.7.2. Nodokļu aprēķināšana, maksāšana un uzskaitē	217
5.7.3. PVN uzskaitē	223

5.8. Nākamo periodu ieņēmumi	230
5.9. Norēķini par dividendēm	232
5.10. Uzkrātās saistības	236
5.11. Atvasinātie finanšu instrumenti	239
6. Ieņēmumu un izmaksu uzskaitē	242
6.1. Saimnieciskās darbības ieņēmumi	243
6.2. Saimnieciskās darbības izmaksas	250
6.3. Operāciju konti ieņēmumu un izmaksu uzskaitē	255
7. Finanšu pārskata sagatavošana	262
7.1. Finanšu pārskata saturs un mērķis	263
7.2. Inventarizācija	268
7.3. Peļņas vai zaudējumu aprēķina sagatavošana	270
7.4. Bilances sagatavošana	273
7.5. Pašu kapitāla izmaiņu pārskata sagatavošana	277
7.6. Naudas plūsmas pārskata sagatavošana	278
7.7. Pielikuma sagatavošana	284
7.8. Grāmatvedības politikas un aplēšu maiņa	286
7.9. Kļūdu labojumi finanšu pārskatos	288
7.10. Starpperiodu finanšu pārskati	290
7.11. Slēguma finanšu pārskata sagatavošana	292
8. Grāmatvežu profesionālā ētika	300
8.1. Grāmatvedība kā profesionālās darbības nozare	301
8.2. Profesionālās ētikas kodeksa būtība un nepieciešamība	303
8.3. Grāmatvežu profesijas mērķis un darbības pamatprincipi	305
Pielikums. Grāmatvedības kontu plāna shēma	312
Izmantotie tiesību akti, ieteicamā literatūra, profesionālie žurnāli	318

1. Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaite

- 1.1. Ilgtermiņa ieguldījumu raksturojums un uzskaites uzdevumi
- 1.2. Nemateriālie ieguldījumi
- 1.3. Pamatlīdzekļi
 - 1.3.1. Pamatlīdzekļu būtība un uzskaites grupu raksturojums
 - 1.3.2. Pamatlīdzekļu sākotnējās vērtības noteikšana
 - 1.3.3. Pamatlīdzekļu pārvērtēšana
 - 1.3.4. Pamatlīdzekļu nolietojums
 - 1.3.5. Pamatlīdzekļu finanšu un operatīvā noma
 - 1.3.6. Pamatlīdzekļu izslēgšana
- 1.4. Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi

1.1. Ilgtermiņa ieguldījumu raksturojums un uzskaites uzdevumi

Saimnieciskās darbības nodrošināšanai ir nepieciešami līdzekļi. Konkrētu līdzekļu objektu bilancē norāda vai nu ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā, vai apgrozāmo līdzekļu sastāvā atkarībā no mērķa, kādam tas paredzēts. Līdzekļus saimnieciskās darbības procesā var paredzēt izmantot vienā saimnieciskās darbības ciklā, t.i., īslaicīgi, vai arī vairākos saimnieciskās darbības ciklos, t.i., ilglaicīgi. Ilglaicīgi izmantojamus līdzekļus bilancē norāda ilgtermiņa ieguldījumu sastāvā.

Ilgtermiņa ieguldījumi ir līdzekļi, kas paredzēti ilgai lietošanai (ilgāk par 12 mēnešiem pēc attiecīgā pārskata gada beigām) vai ieguldīti ilglietojamā īpašumā.

Ilgtermiņa ieguldījumu sastāvs ir ļoti daudzveidīgs, tie var būt *nemateriālā veidā*, piemēram, īpašuma tiesības, nemateriālā vērtība; *materiālā veidā*, piemēram, zeme, ēkas, iekārtas; vai *finanšu ieguldījumu veidā*, piemēram, līdzdalība citu sabiedrību kapitālos, aizdevumi.

Bilancē ilgtermiņa ieguldījumus iedala trīs grupās:

- nemateriālie ieguldījumi;
- pamatlīdzekļi;
- ilgtermiņa finanšu ieguldījumi.

Ilgtermiņa ieguldījumus veic, lai radītu saimnieciskajai darbībai nepieciešamo vidi un materiāli tehnisko bāzi ilgtermiņā, tādējādi no ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas gūstot ekonomiskos labumus vairākus pārskata periodus. Lai finanšu pārskati sniegtu patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli un finanšu rezultātiem pārskata periodā, jāievēro ieņēmumu un izdevumu saskaņošanas princips. Ja ieņēmumi no ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas tiek atzīti vairākos pārskata periodos, tad arī ilgtermiņa ieguldījumu iegādei vai izveidošanai izlietos līdzekļus neiekļauj izmaksās uzreiz, bet pakāpeniski, vairākos pārskata periodos, atbilstoši gūtajiem ieņēmumiem no konkrētā ilgtermiņa ieguldījuma izmantošanas.

Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaites uzdevumi:

- uzskaitīt katru ilgtermiņa ieguldījumu objektu attiecīgajā grupā atbilstoši uzņēmuma vadības apstiprinātajai grāmatvedības politikai;
- dokumentēt objektu sastāva un vērtības izmaiņas;
- pareizi aprēķināt objektu sākotnējo vērtību un vērtības izmaiņas visā to izmantošanas periodā;
- patiesi atspoguļot objektu vērtību un finanšu rezultātus finanšu pārskatos;
- kontrolēt objektu saglabāšanu un lietderīgu izmantošanu.

Ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē ir jānodrošina informācija par katra ilgtermiņa ieguldījumu objekta sākotnējo vērtību, sākotnējās vērtības palielināšanu, pārvērtēšanu, vērtības samazinājuma korekcijām un atlikušo vērtību.

Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējā vērtība

Ilgtermiņa ieguldījumu objektus uzskaitē sākotnēji atzīst, pamatojoties uz iegādes vai izveidošanas attaisnojuma dokumentiem.

Sākotnējā vērtība ir summa, par kādu objekts ir iegādāts vai izveidots.

Ilgtermiņa ieguldījumu iegādes pašizmaksā iekļauj pirkšanas cenu, kurai pieskaitīti ar pirkumu saistītie papildu izdevumi, piemēram, transporta un uzstādīšanas izmaksas.

Ilgtermiņa ieguldījumu izveidošanas pašizmaksā iekļauj visas tiešās ar izveidošanu saistītās izmaksas, piemēram, materiālu un personāla izmaksas, kā arī var iekļaut netiešo izmaksu daļu, ja to var attiecināt uz ilgtermiņa ieguldījumu izveidošanu.

Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējo vērtību var palielināt par turpmāk veiktajiem būtiskiem objektu uzlabojumiem, piemēram, kapitālo remontu vai pārbūves izmaksām. Pamatlīdzekļus var pārvērtēt, ja pārvērtēšanai ir būtisks pamats. Tādā gadījumā sākotnējā vērtība tiek mainīta un tiek pārrēķinātas arī objekta ikgadējās vērtības samazinājuma korekcijas.

Ilgtermiņa ieguldījumus uzskaita bilances kontos. Katram bilances postenim atver atbilstošu kontu sākotnējās vērtības uzskaitē. Konta debetā grāmato ilgtermiņa ieguldījumu iegādi, izveidošanu un vērtības palielināšanu, ieskaitot pārvērtēšanu, bet konta kredītā – objektu izslēgšanu un vērtības samazināšanos, ieskaitot pārvērtēšanu.

Ilgtermiņa ieguldījumu iegādes kontu korespondence:

D Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējā vērtība (bilances konts)

K Norēķini ar piegādātājiem (bilances konts).

D	Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējā vērtība	K
S.s. Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējā vērtība perioda sākumā		
Ilgtermiņa ieguldījumu iegāde, izveidošana, vērtības palielināšana, pārvērtēšana		Ilgtermiņa ieguldījumu izslēgšana, vērtības samazināšana, pārvērtēšana
S.b. Ilgtermiņa ieguldījumu sākotnējā vērtība perioda beigās		

1.1. ATT. Ilgtermiņa ieguldījumu objektu sākotnējās vērtības uzskaites konta saturs.

Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas

Pēc sākotnējās atzīšanas ilgtermiņa ieguldījumu objektu vērtība ir pakāpeniski jāiekļauj izmaksās. Tas tiek darīts ar vērtības samazinājuma korekcijām.

Izšķir divu veidu ilgtermiņa ieguldījumu objektu vērtības samazinājuma korekcijas:

- ikgadējā vērtības norakstīšana vai nolietojums;
- aktīvu vērtības samazinājums virs ikgadējā vērtības samazinājuma.

Vērtības samazinājuma korekcijas ir korekcijas, kuras veic, lai norādītu aktīvu vērtības samazinājumu bilances datumā. Ar vērtības samazinājuma korekcijām saprot arī pamatlīdzekļa ikgadējā nolietojuma aprēķināšanu un nemateriālo ieguldījumu ikgadējo vērtības norakstīšanu.

Ilggadējā vērtības norakstīšana vai nolietojums

Ilgtermiņa ieguldījumu objekta ar ierobežotu lietderīgās lietošanas laiku sākotnējo vērtību vai pārvērtēšanā noteikto vērtību pakāpeniski iekļauj izmaksās šī objekta paredzētajā lietderīgās lietošanas laikā. Piemēram, pamatlīdzekļu objektam veic ikgadējo nolietojuma aprēķināšanu un nemateriālo ieguldījumu objektam – ikgadējo vērtības norakstīšanu.

Zemesgabala lietderīgās lietošanas laiks nav ierobežots, tādēļ tā sākotnējo vērtību nedrīkst pakļaut nolietojumam.

Uzņēmuma vadība izvēlas ikgadējās vērtības norakstīšanas vai ikgadējā nolietojuma metodi un nosaka katra objekta paredzamo lietderīgās izmantošanas laiku.

Lietderīgās izmantošanas laiks ir atkarīgs no vadības plāniem attiecībā uz šī objekta izmantošanu, kā arī no objekta fiziskās nolietošanās, tehniskās novecošanas un juridiskajiem lietošanas ierobežojumiem. Tā kā lietderīgās izmantošanas laiku nosaka uzņēmuma vadība, ņemot vērā precīzāko aplēsi ilgtermiņa ieguldījumu iegādes brīdī, plāni var mainīties un līdz ar tiem – arī lietderīgās lietošanas laiks. Tādēļ lietderīgās lietošanas laiks ir obligāti jāpārskata katra pārskata gada beigās, piemēram, veicot ikgadējo ilgtermiņa ieguldījumu inventarizāciju.

Aktīvu vērtības samazinājums virs ikgadējā vērtības samazinājuma

Ja ilgtermiņa ieguldījumu objekta vērtība bilances datumā ir zemāka par to vērtību, kāda aprēķināta no sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto ikgadējo vērtības samazinājumu, un sagaidāms, ka vērtības samazinājums būs ilgstošs, attiecīgajam objektam piemēro vērtības samazinājuma korekciju, to novērtējot atbilstoši zemākajai vērtībai bilances datumā neatkarīgi no tā, vai šā ilgtermiņa ieguldījumu objekta lietderīgās lietošanas laiks ir vai nav ierobežots.

Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķinā un paskaidro finanšu pārskata pielikumā, ja tās nav atsevišķi norādītas peļņas vai zaudējumu aprēķinā.

Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas var pārtraukt, ja vērtības samazināšanai vairs nav pamata. Šis noteikums neattiecas uz vērtības samazinājuma korekcijām, kuras piemērotas nemateriālajai vērtībai, proti, šīs vērtības samazinājuma korekcijas nav atceļamas.

Pārskata periodā aprēķināto ikgadējo vērtības norakstījumu vai nolietojumu iekļauj pārskata perioda peļņas vai zaudējumu aprēķinā kā izmaksas. Visā objekta lietderīgās izmantošanas laikā aprēķināto vērtības norakstījumu vai nolietojumu uzkrāj un uzskaita bilances kontos. Katram bilances postenim atver atbilstošu kontu uzkrātā ikgadējā vērtības norakstījuma vai nolietojuma uzskaitē. Konta debetā grāmato ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātās vērtības norakstījuma vai nolietojuma izslēgšanu pārskata periodā, ja objekts tiek izslēgts, bet konta kredītā – pārskata periodā aprēķināto ikgadējo vērtības norakstīšanu vai nolietojumu.

Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātais vērtības norakstījums vai nolietojums

D	K
	S.s. Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātais vērtības norakstījums vai nolietojums perioda sākumā
Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātās vērtības samazinājuma vai nolietojuma izslēgšana	Ilgtermiņa ieguldījumu ikgadējā vērtības norakstīšana vai nolietojums
	S.b. Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātais vērtības norakstījums vai nolietojums perioda beigās

1.2. ATT. Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrāto vērtības norakstījumu vai nolietojuma uzskaites konta saturs.

Pārskata periodā aprēķināto ikgadējo ilgtermiņa ieguldījumu vērtības norakstījumu vai nolietojumu grāmato debetā operāciju kontos izmaksās, korespondējot ar attiecīgā objekta uzkrāto vērtības norakstījumu vai nolietojumu:

D Ilgtermiņa ieguldījumu vērtības norakstīšanas vai nolietojuma izmaksas (operāciju konts)

K Ilgtermiņa ieguldījumu uzkrātais vērtības norakstījums vai nolietojums (bilances konts).

Katra pārskata perioda beigās izmaksu kontus slēdz, uzkrāto izmaksu summu pārgrāmatojot uz peļņas vai zaudējumu aprēķina kontu.

Klasificējot izmaksas pēc to veidiem, vērtības samazinājuma korekcijas uzrāda šādos peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos:

- Vērtības samazinājuma korekcijas:
 - a) pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas;
- Ilgtermiņa un īstermiņa finanšu ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas:
 - a) līdzdalības asociēto sabiedrību kapitālā vērtības samazināšanās;
 - b) pārējās vērtības samazinājuma korekcijas.

Klasificējot izmaksas pēc funkcijas, vērtības samazinājuma korekcijas uzrāda šādos peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņos:

- Pārdotās produkcijas ražošanas pašizmaksa, pārdoto preču vai sniegto pakalpojumu iegādes izmaksas.
- Pārdošanas izmaksas.
- Administrācijas izmaksas.
- Ilgtermiņa un īstermiņa finanšu ieguldījumu vērtības samazinājuma korekcijas:
 - a) līdzdalības asociēto sabiedrību kapitālā vērtības samazināšanās;
 - b) pārējās vērtības samazinājuma korekcijas.

PIEMĒRS

Iegādāta datorprogrammas licence par 1000 EUR un tehnoloģiskā iekārta par 50 000 EUR. Licences līgumā norādīts tās izmantošanas periods – 5 gadi, uzņēmuma vadības plānotais tehnoloģiskās iekārtas lietderīgās izmantošanas laiks ir 10 gadi.

Ikgadējais vērtības norakstījums licencei būs 200 EUR (1000 EUR/5 gadi), tehnoloģiskajai iekārtai – 5000 EUR (50 000 EUR/10 gadi).

1.1. TABULA

Ilgtērmiņa ieguldījumu vērtības norakstījuma vai nolietojuma aprēķina piemērs, EUR

Licence, sākotnējā vērtība 1000 EUR			Pārskata periods	Tehnoloģiskā iekārta, sākotnējā vērtība 50 000 EUR		
Atzītās izmaksas pārskata periodā	Uzkrātais vērtības norak- stījums	Atlikusi vērtība perioda beigās		Atzītās izmaksas pārskata periodā	Uzkrātais nolie- tojums	Atlikusi vērtība perioda beigās
200	200	800	1	5000	5000	45 000
200	400	600	2	5000	10 000	40 000
200	600	400	3	5000	15 000	35 000
200	800	200	4	5000	20 000	30 000
200	1000	0	5	5000	25 000	25 000
		
			10	5000	50 000	0

Piemērā doto saimniecisko darījumu grāmatojumi pirmajā pārskata periodā:

1. Nemateriālā ieguldījuma (licences) iegāde:

D Licences (bilances konts) 1000 EUR

K Norēķini ar piegādātājiem (bilances konts) 1000 EUR

2. Pamatlīdzekļa (tehnoloģiskās iekārtas) iegāde:

D Tehnoloģiskās iekārtas (bilances konts) 50 000 EUR

K Norēķini ar piegādātājiem (bilances konts) 50 000 EUR

3. Aprēķināts nemateriālā ieguldījuma (licences) ikgadējais vērtības norakstījums:

D Licences ikgadējās vērtības norakstīšanas izmaksas (operāciju konts) 200 EUR

K Licences uzkrātais vērtības norakstījums (bilances konts) 200 EUR

4. Aprēķināts pamatlīdzekļa (tehnoloģiskās iekārtas) ikgadējais nolietojums:

D Tehnoloģisko iekārtu ikgadējā nolietojuma izmaksas (operāciju konts) 5000 EUR

K Tehnoloģisko iekārtu uzkrātais nolietojums (bilances konts) 5000 EUR

Ilgtērmiņa ieguldījumu ikgadējo vērtības norakstījumu vai nolietojumu aprēķina atbilstoši laika periodam, kādā objekts ir bijis ekspluatācijā. Ja piemērā minētā tehnoloģiskā iekārta nodota ekspluatācijā pārskata gada jūnijā, tad ikgadējais nolietojums jāaprēķina par sešiem mēnešiem, t.i., no jūlija.

16 FINANŠU GRĀMATVEDĪBA

Nolietojums mēnesī = 50 000 EUR sākotnējā vērtība / (10 gadi × 12 mēneši) = 416,6 (6) EUR/mēnesī.

Nolietojums pirmajā pārskata periodā = 416,6 (6) EUR/mēnesī × 6 mēneši = 2500 EUR/pārskata periodā.

Tātad pirmajā pārskata periodā ikgadējā nolietojuma summa un arī uzkrātā nolietojuma summa tehnoloģiskajai iekārtai ir 2500 EUR.

Ilgtermiņa ieguldījumu atlikusī vērtība

Finanšu pārskatā ilgtermiņa ieguldījumus atspoguļo bilances aktīvā atbilstoši Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likumā noteiktai shēmai. Bilancē ilgtermiņa ieguldījumi ir jāuzrāda to atlikušajā vērtībā.

Atlikusī vērtība ir objekta vērtība, kura aprēķināta no sākotnējās vērtības atskaitot uzkrāto vērtības samazinājumu.

1.1. tabulā doto aktīva objektu atspoguļošana bilancē parādīta 1.3. attēlā.

Balances kontu atlikumi			Aprēķini, EUR	Balances aktīvs	
Konta nosaukums	Debets, EUR	Kredīts, EUR		Aktīva grupas un postņa nosaukums	EUR
Licences (sākotnējā vērtība)	1000		1000 – 200 = 800	I. Nemateriālie ieguldījumi Koncesijas, patenti, licences, preču zīmes un tamlīdzīgas tiesības	800
Licences uzkrātais vērtības norakstījums		200			
Tehnoloģiskās iekārtas un ierīces (sākotnējā vērtība)	50 000		50 000 – 5000 = 45 000	II. Pamatlīdzekļi Tehnoloģiskās iekārtas un ierīces	45 000
Tehnoloģiskās iekārtas un ierīces uzkrātais nolietojums		5000			

1.3. ATT. Ilgtermiņa ieguldījumu atspoguļošana bilancē pārskata perioda beigās.